

групи: загальні принципи та спеціальні принципи, які визначають специфіку здійснення превентивної діяльності поліції у відповідних сферах суспільних відносинах (у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку, у сфері забезпечення дозвільної системи, у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, превентивна діяльність з ювенальної превенції, у сфері протидії домашньому насильству). Зазначене свідчить про розпороченість принципів превентивної діяльності органів поліції, але однозначно можна стверджувати, що органи поліції повинні їх безумовно дотримуватися у повсякденній діяльності (у випадку не дотримання спостерігається порушення режиму дисципліни та законності).

#### Список бібліографічних посилань

1. Денисюк Д. С. Принципи діяльності Національної поліції України: теорія та практика реалізації. *Митна справа*. 2015. № 5 (101). С. 63–68.
2. Шатрава С. О., Парханов Г. Р. Принципи превентивної поліцейської діяльності: поняття, зміст та їх класифікація. *Право і безпека*. 2019. № 3 (74). С. 41–47.
3. Фелик В. І. Адміністративно-правове забезпечення профілактичної діяльності Національної поліції України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2017. 480 с.
4. Долинний А. В. Адміністративно-правове забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки і порядку під час проведення масових заходів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2017. 198 с.

Одержано 30.10.2022

УДК 342.951

**Олександр Анатолійович МОРГУНОВ,**  
доктор юридичних наук, професор,  
перший проректор Харківського національного  
університету внутрішніх справ

## ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ І ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ЦІЛІСНОСТІ УКРАЇНИ

Основний Закон України закріплює, що «захист суверенітету і територіальної цілісності України ... є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу» [1]. Отже, територіальна цілісність і суверенітет є нерозривно пов'язаними цінностями, адже одне фактичне неможливе без іншого і кожне з цих понять сприяє взаємному зміцненню. Проте ще у червні 2022 р. під час виступу в Палаті депутатів Люксембургу Президент України повідомив: «Російські війська зайшли у 3 620 населених пунктів України. 1 017 з них уже вдалося звільнити. Ще 2 603 належить звільнити. Станом на сьогодні під контролем окупантів перебуває близько 20 % нашої території. Майже 125 тис. кв. км. Це значно більше, ніж площа всіх країн Бенілюксу» [2]. Наголошено, що 20 % – це одна п'ята частина, тобто дуже велика.

Із часу цієї промови Збройні Сили України (далі – ЗСУ), продемонструвавши високий рівень військової майстерності, звільнили значну кількість окупованих територій та домоглися перехоплення ініціативи на фронті. Проте перед Україною залишається ще досить тривалий шлях до визволення всієї нашої землі, але ми впевнені у подальших перемогах ЗСУ.

Разом із тим слід констатувати, що протистояння повномасштабній російській військовій агресії аж ніяк не обмежується лише веденням бойових дій. Перед Україною постала також велика кількість викликів економічного та правового характеру, необхідність підвищення консолідації суспільства, вдосконалення і поглиблення співпраці з

європейською та євроатлантичною спільнотою. Наразі вже цілком очевидно, що Україна має віднайти своє нове, більш стабільне становище на світовій арені. Отже, нашою метою є окреслення сукупності заходів (принаймні виокремлення їх частини), здатних вирішити нагальні проблеми та забезпечити належний рівень безпеки України в майбутньому.

Заявлена тема досліджень не нова. Всебічному розгляду означеної проблематики присвячені напрацювання вчених, посадовців і громадських діячів України, серед яких, наприклад, О. Бандурка, Ю. Битяк, О. Вашук, О. Джафарова, А. Комзюк, Т. Мінка, Д. Монастирський, О. Музичук, Г. Почепцов, О. Резнікова, О. Рябченко, С. Шатрава, Ю. Шемшученко та ін.

Однак звернемо увагу на більш сучасні події. Однією з найважливіших і масштабних у цьому контексті виступає подання Україною 28 лютого 2022 р. заявки про вступ до Європейського Союзу (далі – ЄС). Вже 23–24 червня 2022 р. Україна отримала від Європейської Ради офіційний статус кандидата на членство в ЄС [3]. Разом з отриманням статусу Україні було надано висновок Єврокомісії, в якому наголошено, що процес приєднання України до ЄС продовжується на основі відповідних встановлених критеріїв та умов. Єврокомісія відстежуватиме прогрес України у виконанні означених кроків і звітуватиме про них, разом із проведенням детальної оцінки до кінця 2022 р.

Наразі Україна наполегливо працює над блоками відповідних умов, необхідних для вступу в ЄС. Ними є такі: 1) ухвалити та реалізувати законодавчі норми щодо порядку добору суддів Конституційного Суду України (йдеться про реформу Конституційного суду); 2) завершити перевірку доброчесності кандидатів у члени Вищої ради правосуддя, а також провести відповідну кадрову роботу зі встановлення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (передбачає подальше провадження судової реформи); 3) посилити боротьбу з корупцією і призначити нового керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, директора Національного антикорупційного бюро України відповідно до результатів конкурсу (необхідно для того, щоб названі органи розпочали активну антикорупційну діяльність); 4) забезпечити відповідність законодавства щодо боротьби з відмиванням грошей до стандартів Групи з розробки фінансових заходів (FATF) і прийняти загальний стратегічний план реформування всього правоохоронного сектору як частини безпекового середовища України; 5) імплементувати Антиолігархічний закон для обмеження надмірного впливу олігархів на економіку, політичне та громадське життя (вимагає впровадження у правову практику положень антиолігархічного закону); 6) подолати вплив приватних інтересів шляхом ухвалення закону про ЗМІ, який узгоджує українське законодавство з відповідною Директивою; 7) завершити реформу законодавчої бази щодо національних меншин, підготувати відповідно до рекомендацій Венеціанської комісії та затвердити відповідний ефективний механізм її реалізації [4, с. 20–21].

Звернемо увагу на те, що ЄС у першу чергу є економічним союзом. І вступ до нього вочевидь не здатний кардинально вирішити безпекові проблеми України, тобто забезпечити територіальну цілісність і зміцнити суверенітет. Проте саме цей шлях європейської інтеграції призначений підвищити економічну потужність нашої держави (дуже необхідну в умовах сьогодення) та розвинути міжнародні зв'язки, які зроблять наших партнерів більш зацікавленими в безпеці та відбудові нашої країни.

Вдосконалення національної безпеки України, забезпечення територіальної цілісності і суверенітету нашої держави передбачають широке коло заходів, які виходять за межі суто військової оборони та не можливі без поглиблення Україною корисних міжнародних зв'язків. Означена діяльність вимагає відповідної політичної ініціативи та високої суспільної згуртованості. Одним із найбільш активно впроваджуваних Україною відповідних заходів виступає євроінтеграція. В цьому контексті перед Україною постає перелік нагальних питань із правового врегулювання різних сфер державного

устрою та суспільного життя. Реальні результати з означених питань мають бути продемонстровані Україною вже до кінця 2022 р.

### Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.

2. Промова Президента України в Палаті депутатів Люксембургу // Президент України : офіц. сайт. 02.06.2022. URL: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-v-palati-deputativ-lyuksemburgu-75533>.

3. Єврокомісія рекомендувала надати Україні статус кандидата на вступ до ЄС // Євроінтеграційний портал : сайт. 17.06.2022. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/istorii-uspikhu/evrokomisiya-rekomendovala-nadaty-ukrayini-status-kandydata-na-vstup-do-yes>.

3. Commission Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union: Communication from the commission to the European Parliament, the European Council and the Council. Brussels, 17.6.2022. COM(2022)407 final // EUR-Lex : сайт. URL: [https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:790c4aab-ee22-11ec-a534-01aa75ed71a1.0001.02/DOC\\_1&format=PDF](https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:790c4aab-ee22-11ec-a534-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF).

Одержано 26.10.2022

УДК 338.242

**Олександр Маркович БАНДУРКА,**

доктор юридичних наук, професор,

академік Національної академії правових наук України,

президент Кримінологічної асоціації України, заслужений юрист України

## ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА – ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

При розгляді соціальних і правових проблем розвитку держави в сучасних умовах воєнного стану необхідно враховувати, що особлива роль належить економічній безпеці, яка є однією з основних складових системи національної безпеки.

При вирішенні проблем в усіх сферах діяльності держави важлива роль належить економічній безпеці, тому що виробництво, розподіл і споживання матеріальних благ усіх видів продукції, в тому числі військового призначення, є основоположними. Вони визначають життєдіяльність і життєздатність, а в умовах воєнного стану і обороноздатність суспільства. Не може бути військової безпеки при слабкій і неефективній економіці, так само як не може бути одночасно ні військової, ні економічної безпеки в суспільстві, яке переживає гострі соціальні конфлікти. Варто зазначити, що в українському суспільстві наразі немає масових суспільних конфліктів – народ згуртований, об'єднаний ідеєю відстояти незалежність, суверенність і цілісність своєї держави.

Економіка України нині перебуває у складних умовах, які зумовлені, перш за все, російською агресією. Проте Україна відчуває також наслідки помилок і прорахунків в економічній сфері, які мали місце в минулому. Великий економічний потенціал, один із найбільших не тільки в Європі, а й за окремими показниками у світі, був втрачений.

Безсумнівно, тотальна конверсія потужного військово-промислового комплексу, темпів якої не знала жодна країна світу, завдала колосальних збитків економіці України. Був зруйнований високий науково-технічний потенціал оборонної галузі, висококваліфіковані спеціалісти оборонних підприємств залишилися без роботи, багато з них у пошуках кращої долі виїхали за кордон. Отже, економічний потенціал України, який є невід'ємною складовою безпеки, був значно ослаблений. Досить згадати долю Заводу